

Znáte nový občanský zákoník?

Nové právní klíčky

Dne 1. ledna 2014 nabyl účinnosti dlouho očekávaný zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Pět částí, sedmnáct hlav a sedmdesát tři dílů upravujících problematiku občanského a obchodního práva. Aktuální a plné znění nového občanského zákoníku (dále jen NOZ) je možné zdarma nalézt např. na webových stránkách <http://www.uplnezneni.cz/clanky/novy-obcansky-zakonik/>

Reklamace a nákupy

Podle mnohých odborníků NOZ svým způsobem ruší automatickou dvouletou záruku zboží, protistrana oponuje, že tomu tak být nemusí. I nadále platí, že věc nesmí být při převzetí kupujícím vadná a má mít vlastnosti, jaké si strany mezi sebou ujednaly, které jsou pro danou věc obvyklé nebo je prodejce výslovně uvádí. Jedná se o tzv. jakost při převzetí. **Pokud se vada projeví ve lhůtě půl roku po zakoupení zboží, předpokládá se, že zboží bylo vadné od počátku.**

Zákazník tedy může požadovat výměnu věci za novou a bezvadnou, ovšem pouze v případě, že vadu nelze bez zbytečného odkladu odstranit. **Novinkou je, že po výměně reklamovaného zboží za nové bezvadné neběží nová dvouletá záruka, jako tomu bylo doposud.** Záruční lhůta je 24 měsíců od data prvního nákupu zboží. Z pohledu zákazníka bude tedy výhodnější využít práva odstoupení od smlouvy a vrácení kupní ceny.

Spotřebitel má dále právo být dostatečně a jasně informován nejenom o zboží, ale také o prodávajícím, a to

ještě před uzavřením kupní smlouvy. Pokud prodávající neposkytne kupujícímu tyto informace, nebo jsou tyto informace dvojsmyslné, pak NOZ umožňuje spotřebiteli domáhat se svého práva. Např. pokud obchodník dostatečně včas neinformuje o nákladech na dodání či dalších poplatcích, nemusíme je vůbec zaplatit.

V médiích se v závěru roku 2013 hojně diskutovalo o tom, že NOZ upravuje definici „věci“ – tedy toho, co lze a nelze prodat či koupit. Věc je v NOZ upravena velice široce – to, co není osobou a slouží potřebě lidí. Zároveň je zde uvedeno několik výjimek – nově se za věc nepovažují domácí mazlíčkové.

Bydlení

Nový občanský zákoník upravuje práva a povinnosti nájemníků i nájemců. **Od nového roku je možné pronajmout i neobyvatelný byt za podmínky, že si ho nájemce upraví a náklady mu budou odečítány z nájmu.** Podle NOZ jsou definovány nezbytné služby, které pronajímatel musí nájemci zajistit, pakliže si nestanoví něco jiného. Sem patří např. zajištění dodávek vody a tepla, odvoz komunálního odpadu atp. **Nájemce může v bytě provozovat podnikání** – jestliže to nezpůsobí zvýšené zatížení pro byt či dům, a může také nemovitost přenechat do nájmu třetí straně. To je možné za předpokladu, že smlouva mezi nájemcem a nájemníkem nestanoví něco jiného.

Od Nového roku navíc platí, že trvalé stavby jsou nově součástí pozemku. Výjimku z tohoto pravidla stanovuje tzv. právo stavby, tedy věcné právo stavebníka mít na povrchu nebo pod povrchem pozemku stavbu. Právo stavby lze zřídit i ke stavbě již existující.

Nový občanský zákoník zrušil předkupní právo spoluvlastníků. Každý může se svým podílem nakládat, jak uzná za vhodné. Ovšem za předpokladu, že předkupní právo nevzniklo z právní moci (dědictvím, rozhodnutím soudu). Zavádí se i tzv. přídatné spoluvlastnictví, tj. spoluvlastnictví k věci, která slouží několika samostatným vlastníkům k užívání jejich věcí (např. společná přístupová cesta).

Dědictví

Podle NOZ je možné sepsat tzv. dědickou smlouvu, ve které je možné klást podmínky, za kterých může dědic majetek nabýt. Zároveň lze do závěti či dědické smlouvy uvést tzv. odkaz, ve kterém uvedete konkrétní věci, které chcete svým blízkým darovat. To je možné i v případě, že daný člověk není dědicem. Každému z dědiců musí z hodnoty dědictví zůstat alespoň čtvrtina, odkazy nezatížená. **Dědické skupiny se rozšířily ze čtyř na šest.** Nově jsou zde zahrnuti také praprarodiče a sestřenice či bratrance zemřelého. Nově je také možné sepsat dohodu o zřeknutí se dědictví, a to ještě před smrtí dotyčného člověka.

Zdravotnictví

NOZ posiluje práva pacientů. Klade důraz na informovanost a často také na jasný souhlas pacienta. V případě, že lékařský zákrok bude mít trvalé následky, je vyžadován písemný souhlas pacienta. **Pro pacienty je také od ledna snazší získat odškodnění za chybnou diagnózu či újmu,** která jim byla způsobena např. vlivem přílišného stresu. Tato odškodnění navíc nebudou závislá na univerzálních tabulkách, ale budou vždy posuzována individuálně. U mladistvých pacientů od 14 let bude navíc nutný jejich souhlas s lékařským zákrokem, pokud tedy není urgentní a život zachraňující.

Co dalšího se změní?

Podnikání mladistvých není science-fiction. **Dítě, které dosáhlo věku 16 let a je schopné samo sebe živit, může být se souhlasem rodičů a soudu prohlášeno svéprávným se všemi právními důsledky.** Taktéž může za stejných podmínek podnikat.

Od ledna 2014 by si měli dávat pozor lidé vstupující do manželství. **Nově totiž partneri odpovídají i za dluhy, které má jeden z nich z doby před manželstvím.**

NOZ také chrání bezpečnost a zdraví dětí, potažmo celé rodiny. Nově nebude možné odnést z bytu zařízení, které je nezbytně nutné. **Taktéž není možné rodinu vystěhovat na ulici, ačkoliv jste vlastníkem nemovitosti.** Soud v takovém případě může zřídit věcné břemeno, aby děti měly po nutnou dobu domov.